

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

6.klase

Jēdziens	Nozīme
<i>vēsture</i>	Zinātne par sabiedrības attīstību.
<i>mezolīts</i>	Vidējais akmens laika posms.
<i>neolīts</i>	Jaunākais akmens laika posms.
<i>paleolīts</i>	Senākais akmens laika posms.
<i>okers</i>	Sarkanbrūna dabiska minerālkrāsa, kuru ieguva maiņas darījumos.
<i>Dzimta jeb ģints</i>	Cilvēku kopums, kuri cēlušies no viena senča vai kurus vieno kopīgas radniecības izjūta.
<i>saime</i>	Radinieki, kas dzīvo un saimnieko kopā.
<i>Velna laivas</i>	Skandināvu zemēm raksturīgi laivveida formas akmens krāvuma senkapi.
<i>senpilsēta</i>	Līdzās pilskalniem izveidojusies senpilsēta.
<i>Apmetne/pilskalns</i>	Kalna galā nocietināta dzīvesvieta.

7.klase

Jēdziens	Nozīme
<i>kultūrslānis</i>	Arheoloģisko atradumu slānis.
<i>Bruņinieku ordenis</i>	Krusta karu laikā radīta katoļu mūku – bruņinieku brālība.
<i>Zobenbrāļu ordenis</i>	Kristus Bruņinieku brālība (1202-1237) jeb vācu bruņinieku-mūku ordenis Livonijā 13. gadsimta pirmajā pusē.
<i>žemaiši</i>	Baltu tauta, kas apdzīvoja Zemaitijas novadu mūsdienu Lietuvas ziemeļrietumos.
<i>prūši</i>	Baltu tauta, kas apdzīvoja Prūsijas teritoriju (tagad. Kaļiņingradas apgabals).
<i>Livonija</i>	Romas Katoļu baznīcas izveidoto valstiņu – ordeņvalsts un bīskapiju – savienība (13.gs.-16.gs.o.p.), tagad. Latvijas un Igaunijas teritorijā.
<i>landtāgs</i>	Livonijas valstiņu augstākās garīdzniecības sanāksme.
<i>Hanza</i>	Pilsētu tirgotāju savienība, kura kontrolēja un ietekmēja tirgošanos Ziemeļvācijā, Prūsijā, Livonijā un Skandināvijā.
<i>mestrs</i>	Bruņinieku ordeņa un ordeņa valsts vadītājs.
<i>kapituls</i>	Augstāko bruņinieku ordeņa amatpersonu sanāksme.
<i>konvents</i>	Ordeņa mītnē dzīvojošo brāļu kopums.
<i>komturs</i>	Ordeņa bruņinieks, kam uzticēts kāda novada (komturejas) pārvaldnieka amats.
<i>fogts</i>	Zemeskunga iecelts kāda novada (fogtejas) pārvaldnieks, kurš arī sprieda tiesu.
<i>izkrautņu spaidis</i>	1346. gadā Rīgā tika ieviests tā sauktais izkrautņu spaidis - visiem, kuri veda preces uz Krievzemi, tās vispirms bija jāpiedāvā vietējiem tirgotājiem.
<i>Kuršu ķoniņi</i>	Kuršu dižciltīgo pēcteči, kas bija kļuvuši par Livonijas ordeņa vasaļiem.

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

pūrs	Mērvienība, mūsdienās apm.70 litri.
leimaņi	Kuršu dižciltīgie.
pergaments	No dzīvnieku ādas veidots materiāls, uz kura rakstīja.
Hanza	Z-Vācijas, Prūsijas, Skandināvijas un Livonijas pilsētu tirgotāju savienība 13.-17.gs.
strūga	Upes lielālaiva ar palkanu dibenu kravas pārvadāšanai.
rāte	Pilsētas pašvaldība (dome).
ķemereja	Pilsētas kase.
Rīdziņa	Daugavas atteka, 17.gs.to sāka aizbērt.
Lielā gilde	Vācu tirgotāju organizācija Rīgā.
Mazā gilde	Amatnieku tirgotāju organizācija Rīgā.
cunfte	Vienas amatnieku jomas apvienība.
eltermānis	Cunftes vecākais jeb vadītājs.
šrāgas	Statūti jeb noteikumi cunftē.
Humānisms	Uzskatu sistēma, kas vērsta uz cilvēku, tā vērtībām, prasībām, neizsmeļamajām iespējām, pretēji viduslaiku uzskatu sistēmai, kuras centrā bija Dievs.
Reformācija	Reliģiska un politiska kustība Eiropā 16.gs., kura bija vērsta uz Romas Katoļu baznīcas pārveidošanu.
indulgence	Pilnīga vai daļēja grēku izpirkšana katoļu baznīcā.
anatēma	Izslēgšana no baznīcas, baznīcas lāsts.
protestantisms	Jauns kristietības virziens, kas radās reformācijas laikā.
muiža	Lauku zemes īpašums ar celtnēm, visbiežāk zemi kā samaksu par dalību karā piešķirta bruņiniekiem.
muižnieks	Muižas īpašnieks.
muižkungs	Muižas pārvaldnieks.
vagars	Uzraudzīja zemnieku darbus muižas tīrumos.
nabagmājas	Ja zemniekam nebija bērnu, kas viņu uzturētu vecumdienās, tie dzīvoja nabagmājās, kuras uzturēja muiža.
dzimtbūšana	Zemnieku atkatība no muižnieka.
dzimtzemnieks	Noteiktai muižas zemei piesaistīts zemnieks, kurš bija atkarīgs no sava kunga un nedrīkstēja no viņa aiziet, viņam bija jāstrādā kunga saimniecībā un jāmaksā nodevas.
klausas	Zemnieku piespiedu darbi muižā.
nodevas	Kungam atdodamā ražas daļa vai maksājums naudā muižai.
vaku grāmata	Dokuments, kur ierakstīja zemnieku zemes lielumu.
arkls	Zemes plātība, ko varēja apstrādāt ar vienu arklu (zirgu). Pēc šīs noteiktās platības zemnieku zemi sadalīja četrās kategorijās un pēc tam noteica nodevu un kļaušu apjomu.
seims	Žečpospolitas muižniecības pārstāvju sanāksme.
muižu redukcija	17.gs.b.Zviedrijas valdības veiktā privātām personām izdāvāto muižu pārņemšanu valsts īpašumā.
arklu revīzija	17.gs.Zviedrijas valdības izdarītās zemes īpašumu pārbaudes muižās un zemnieku saimniecībās.
jezuīti	Lielākā un ietekmīgākā Romas katoļu baznīcas reliģiskā ordeņa jeb Jēzus brālības locekļi. Par vienu no saviem galvenajiem uzskatiem uzskatīja izglītības darbību.
Pretreformācija	Katoļu baznīcas politika, lai apturētu reformācijas izplatību un

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

jeb kontrreformācija	atjaunotu katoļticību.
krucifikss	Krustā sistā Kristus tēls kā sakrālās tēlniecības forma kristīgajā pasaulē.
merkantilisms	Saimniekošanas politika, kurai raksturīga vietējo dabas bagātību izmantošana, attīstot vietējo ražošanu, izvedot preces uz citām zemēm un ierobežojot preču ieviešanu.
manufaktūra	Uz amatniecisku darba dalīšnanu balstīts preces ražošanas uzņēmums.
kolonija	Izceļotāju kopiena ārpus savas valsts, arī zemes, kas pakļauta citai valstij.
koloniālisms	Politika, kas vērsta uz koloniju iegūšanu vai paturēšanu, attieksme pret citu valsti kā pret koloniju.
Krusta kari	Baznīcas organizēta masu kustība. Krusta karotājus iedvesmoja iedeja par svētceļojumu uz Svēto zemi (Palestīnu) un pārliecība par nepieciešamu un taisnīgu Svēto karu pret pagāniem.

8.klase

Jēdziens	Skaidrojums
muiža	Teritorijas rezidence ar saimniecības ēku kompleksu (kungu māja, kalte, rījas, klētis, kūtis, šķūņi, magazīna, vagara māja un citas ēkas), kurā koncentrējās muižas novada saimnieciskā un administratīvā pārvalde, kā arī tiešās zemes, ko apstrādā paši muižas ļaudis.
gubernā	Administratīvi teritoriāla iedalījuma vienība Krievijas impērijā, ieviesta 1708. gadā (nodibinot 8 <i>gubernas</i>), ko pārvaldīja gubernators, kroņa palāta un gubernas valde.
apgaismība	Filozofiskās domas attīstības posms Eiropā, kas radās 18. gadsimtā un ievērojami ietekmēja tā laika izglītotās aprindas.
hernhūtisms / brāļu draudze	Kristiešu reliģiski sektantiska kustība, kas 18. un 19. gadsimtā (Latvijā, Igaunijā) izvērtās par zemnieku kustību ar sabiedriski politisku ievirzi.
rusifikācija	Pārkrievošana.
klauša	Regulāri pienākumi atkarīgajam pret zemes kungu, visbiežāk, normēts darbs zemes kunga lielsaimniecībā, ko veic atkarīgais zemnieks jeb dzimtcilvēks ar savu inventāru, tā maksājot par tiesībām dzīvot un strādāt tam piešķirtajā saimniecībā, kā arī par kunga aizgādību, rūpēm un palīdzīb
Buržuāzija	Apzīmē vēsturiskas sociālekonomiskas šķiras. Sākotnēji apzīmēja pilsētu iedzīvotājus — tirgotājus un amatniekus. R-Eiropā kopš 18. gs.b. termins "buržuāzija" tiek attiecināts uz sociālo šķiru, kurai pieder kapitāls.
Jaunlatvieši	Attiecina uz pirmās latviešu tautas atmodas intelektuāļiem, kas darbojās 19. gs. 50.—80.

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

	gados.
atmoda	Par latviešu tautas atmodu dēvē trīs atšķirīgas, bet ideoloģiski radniecīgas latviešu nacionālās kustības: • Pirmā atmoda — Jaunlatviešu vadīta kustība no 1850. līdz 1880. gadiem, kas vainagojās ar Pirmajiem vispārīgajiem latviešu Dziedāšanas svētkiem Rīgā 1873. gadā. • Otrā atmoda — sabiedriska kustība 20. gadsimta sākumā, kas noveda pie Latvijas neatkarības iegūšanas 1918. gadā. Ernests Blanks nosauca to laika posmu, kurš vainagojās ar Latvijas Republikas pasludināšanu, par latviešu tautas otro atmodu. • Trešā atmoda — sabiedriska kustība, kas noveda pie Latvijas neatkarības atjaunošanas 1991. gadā.
nācija	Vēsturiski radusies cilvēku kopa.
monarhija	Valsts pārvaldes forma, kad augstākā vara pār valsti juridiski atrodas viena valdnieka (monarha) rokās.
absolūtisms	Monarhijas pakāpe, kurai raksturīga absolūta, vienpersoniska monarha vara.
kapitālisms	Ekonomiska sistēma, kurā kapitāls pieder privātpersonām, nevis valstij vai kādai kopienai.
jūgendstils	Mākslas stils, kas radās 1890.gadu otrajā pusē Eiropā, bet par visaptverošu parādību kultūrā kļuva laikā no 20. gs.s līdz PPK.
Jaunā strāva	Latviešu demokrātiskās inteliģences grupa 19. gs. b., kas izplatīja jaunu virzienu domāšanā un pasaules uztverē.

9.klase

Jēdziens	Skaidrojums
revolūcija	Politikā ir būtiska, parasti strauja un vardarbīga valsts vai sabiedriskās iekārtas maiņa, reizēm organizēta sacelšanās ar tiesisku mērķi. Pats galvenais revolūcijas mērķis ir radīt jaunas tiesības pastāvošo vietā. Revolūcijas tiesiskais pamats ir tiesības uz dabiskajām tiesībām.
Baznīcu demonstrācijas	Politiskās cīņas veids, kas bija sevišķi izplatīts Kurzemē un Vidzemē 1905. gada revolūcijas laikā.
Rīcības komitejas	Tautas ievēlēti revolucionārās varas izpildorgāni Latvijas pagastos.
mežabrāļi	Revolucionāri, kas pulcējās mežos un izveidoja kaujinieku grupas.
Soda ekspedīcijas	Speciālas karaspēka vienības, ko Krievijas impērijas valdība norīkoja 1905.gada revolūcijas apspiešanai.
Melnā sotņa	Speciālas vienības cīņai pret revolucionāriem.

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

petīcija	Oficiāls, parasti kolektīvs, rakstveida iesniegums augstākajām valsts varas institūcijām.
Skrejlapas	Neliela izmēra reklāmas lapa bez locījumiem. Sākotnēji skrejlapas tika izmantotas politiskām aģitācijām. Mūsdienās skrejlapas visbiežāk reklamē dažādus pasākumus, izstādes, naktsklubus, preces, pakalpojumus u. tml.
Marksisms	Filosofiski sociālpolitiska teorija par kapitālistiskā sabiedrībā valdošu šķiru konfliktu, kas neizbēgami noved pie sociāla apvērsuma un ekonomiskās sistēmas maiņas.
imperiālisms	Lielvalstu politika, kas orientēta uz jaunu teritoriju iegūšanu un ietekmes paplašināšanu tālu aiz savas zemes robežām.
Kara stāvoklis	Līdz ar karastāvokļa izsludināšanu iedzīvotājiem aizliegts – rīkot sapulces telpās un ārā, medīt, braukt ar divriteņiem, glabāt ieročus un tirgoties ar tiem bez policijas atļaujas.
mobilizācija	Valsts ekonomikas un bruņoto spēku pārkārtošana kara laika apstākļiem; rezervē esošu karadienestam pakļauto personu iesaukšana aktīvajā karadienestā.
strēlnieki	Latviešu <i>strēlnieki</i> bija Krievijas impērijas armijas no latviešiem komplektēts militārs formējums Pirmā pasaules kara laikā.
bataljoni	Militāra apakšvienība, kurā ir apmēram 500 līdz 1500 karavīru. Bataljons parasti sastāv no 2 līdz 7 rotām.
pulki	Vairāki bataljoni veido pulku vai brigādi.
boļševiki / lielinieki	Boļševiki jeb lielinieki bija Krievijas impērijā KSDSP radikālais spārnis, kas 1912.g. partijas kongresā ieguva vairākumu Vladimira Uljanova vadībā un atšķēlās no partijas, izveidojot Krievijas Sociāldemokrātisko Strādnieku partiju.
Pilsoņu karš	Krievijas pilsoņu karš bija pilsoņu karš no 1918. līdz 1922. gadam bijušās Krievijas Impērijas teritorijā starp lielinieku atbalstītājiem un to pretiniekiem.
valsts	Politiska organizācija, kas, balstoties uz tiesisku varu, nodrošina sabiedrības vadīšanu un esošās politiskās iekārtas pastāvēšanu noteiktā apdzīvotā teritorijā. Valsts trīs pamat pazīmes — teritorija, iedzīvotāji un suverēna vara. Valsts ietver tādas institūcijas kā likumdevēja vara (parlaments, Saeima u.c.), izpildvara (valdība), armija, tiesas, policija un citi.
Latvijas Tautas padome	Pagaidu likumdevēja iestāde, kas aizstāja Latviešu Pagaidu Nacionālo Padomi un pastāvēja līdz pirmajām demokrātiskām parlamenta vēlēšanām (kuras 1918. un 1919. gadā nebija iespējams realizēt vācu okupācijas un vēlāk lieliniecišķās aktīvas karadarbības apstākļos). Tautas padomes darbība ilga 18 mēnešus: no 1918. gada 17. novembra līdz 1920. gada 30. aprīlim.
Brīvības cīņas	Latvijas brīvības cīņas jeb Latvijas atbrīvošanas karš bija

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

	cīņas par neatkarīgu Latvijas valsti no tās proklamēšanas 1918. gada 18. novembrī līdz Latvijas-Krievijas miera līguma noslēgšanai 1920. gada 11. augustā.
bermontiāde	Militārs konflikts laikā no 1919. gada oktobra līdz decembrim, viens no asiņainākajiem Latvijas Neatkarības kara posmiem.
republika	Valsts pārvaldes iekārta, kurā valsts augstākās institūcijas ir pilsoņu ievēlētas uz noteiktu laiku.
satversme	Latvijas Republikas pamatlikums, konstitūcija.
Satversmes sapulce	Vēlēta pārstāvnieciska izstītūcija, kuras galvenis uzdevums ir noteikt valsts iekārtu un izstrādāt Satversmi.
parlaments	Vēlēta augstākā valsts likumdošanas institūcija.
Saeima	Latvijas Republikas parlaments.
Agrārā reforma	Zemes lietošanas sistēmas pārveidošana, ar likumu noteikta zemes īpašuma attiecību maiņa.
jaunsaimniecības	Agrārās reformas rezultātā laukos izveidotās saimniecības.
apvērsums	Pēkšņa un parasti vardarbīga varas vai valdības maiņa, kas nav savienojama ar demokrātisku pārvaldes sistēmu.
aizsargi	Brīvprātīga militāra rakstura organizācija sabiedriskās drošības stiprināšanai.
autoritārisms	Antidemokrātisks politiskais režīms, kam raksturīga politisko brīvību ierobežošana, izpildvaras kontrole pār sabiedrību, politiskā līdera faktiski neierobežota vara un personas kulta.
totalitārisms	Antidemokrātisks diktatorisks režīms, kam raksturīga vardarbība pret iedzīvotājiem, indivīdu pilnīga pakļaušana valdošās ideoloģijas un režīma vadītāju mērķu īstenošanai.
diktatūra	Nedemokrātiska valsts pārvaldes sistēma, kurā visa vara koncentrēta vienas personas vai personu grupas rokās.
propaganda	Ideju, uzskatu un teoriju sistemātiska izplatīšana nolūkā ar pārliecināšanu iegūt piekritējus, arī pamudināt cilvēkus uz noteiktu rīcību.
kameras	Lauksaimniecības pārvaldes sistēma Ulmaņlaikos.
skauti	Jaunatnes starptautiska organizācija.
gaidas	Jaunatnes starptautiska organizācija.
mazpulki	Ārpusskolas jaunatnes organizācija. Mērķis radīt interesi par lauksaimniecību.
Baltijas Antante	Baltijas valstu savienība 1923.-1934.gadam.
autonomija	Pāspārvaldes tiesības. Mazākumtautības tiesības pastāvīgi lemt savus izglītības un kultūras jautājumus.
lojalitāte	Pastāvošas valsts iekārtas respektēšana un likumu ievērošana.
minoritātes	Mazākumtautības.
okupācija	Citas valsts teritorijas vai tās daļas vardarbīga ieņemšana vai sagrābšana.
aneksija	Kādas valsts teritorijas vai tās daļas varmācīga pievienošana citai valstij.
Inkorporācija	Valsts vai tās teritorijas daļas iekļaušana citas valsts

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

	sastāvā.
sociālisms	ir ekonomiska un sociāla sistēma, kurā viss ražošanas kapitāls pieder sabiedrībai.
sovetizācija	Padomju Savienībai rajsturīgo politiskās, ekonomiskās un sabiedriskās dzīves iezīmju un pārvaldes metožu izplatīšana.
nacionalizācija	Privātā īpašuma atsavināšana un pārvēršana par valsts īpašumu.
terors	Varmācīga darbība ar mērķi iebiedēt, iznīcināt, totalitāra režīma īstenotas brutālas represijas, aresti, spīdzināšana un masu deportācijas.
represijas	Vardarbīgi soda, spaidu līdzekļi, ko lieto varas iestādes, apspriešana, tiesību ierobežošana, vajāšana.
deportācijas	Iedzīvotāju piespiedu izsūtīšana uz citu valsti, apgabalu.
Ostlande	Nacistiskās Vācijas okupācijas iestāžu izveidota militārās un civilās pārvaldes struktūra Otrā pasaules kara laikā, kas aptvēra Baltijas valstis un daļu no Baltkrievijas.
Koncentrācijas nometne „Kurzemes cietoksnis”	Ieslodzījuma vieta ar atsevišķu stigru režīmu. vai Kurzemes katlu tiek saukts vācu karaspēka ielenkums Kurzemes pussalā Otrā pasaules kara laikā, kas izveidojās 1944. gada 9.-10. oktobrī, Sarkanajai armijai sasniedzot Baltijas jūru pie Mēmeles un nogriežot vācu karaspēka grupai ”Ziemeļi” atkāpšanās ceļu pa sauszemi. 1945. gada 15. janvārī karaspēka grupa ”Ziemeļi” tika pārdēvēta par karaspēka grupu ”Kurzeme”. Tā beidza karadarbību tikai pēc Vācijas kapitulācijas 1945. gada 8. maijā.
kurelieši	Latviešu militāra vienība Otrā pasaules kara beigu posmā. To vadīja Jānis Kurelietis.
Latvijas Centrālā Padome (LCP)	Latvijas augstākās politiskās vadības centrs ar pagrīdes valdību Latvijas okupāciju laikā no 1943. līdz 1994. gadam (aktīvi darbojās līdz 1951. gadam), ko dibināja ar nolūku koordinēt dažādu latviešu pretestības kustību darbību, lai atjaunotu Latvijas valstisko neatkarību.
antisemitisms	Aizspriedumi un nacionāls naidis pret ebrejiem.
genocīds	Kādas iedzīvotāju grupas iznīcināšana uz etniskās piederības vai cita pamata.
holokausts	Ebreju masveida iznīcināšana nacistiskajā Vācijā un tās okupētajās teritorijās Otrā pasaules karā.
geto	Norobežota teritorija pilsētā, kur ebreji piespiedu kārtā tika nomitināti pirms iznīcināšanas.
leģions	Latvijas teritoriju okupējušā Trešā reiha bruņoto struktūru — Ieroču SS un policijas — sastāvā esošo latviešu militāro formējumu kopums Otrā pasaules kara laikā.
divīzija	Militāra vienība, kurā ietilpst vairāki pulki vai brigādes, un tajā ir 10 000 līdz 30 000 karavīri. Vairākas divīzijas var apvienot korpusā.
nacionāļkomunisti	LKP un LPSR pārvaldes darbinieki, kuri iestājās par

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

	republikas lielāku pastāvību.
cenzūra	Varas iestāžu aizliegums izplatīt materiālus vai informāciju, kuru tās atzīst par nevēlamu. Valstiska sistēma, kas uzrauga un kontrolē presi un citus plašsaziņas līdzekļus, pārbauda informācijas saturu.
kolhozs	Kolektīva saimniecības forma Austrumu bloka valstīs 20. gadsimtā, kuru viensētu vietā organizēja sociālistiskajā lauksaimniecībā un zvejniecībā.
Aukstais karš	Ideoloģiskā, politiskā un ekonomiskā cīņa starp PSRS komunistisko sistēmu un Rietumu demokrātiju pasaulē no 1945.-1991.gadam.
partizāni	Cilvēki, kas piedalījās bruņotā cīņā ienaidnieka aiz mugurē kara laikā vai okupācijas režīma apstākļos. Latvijā partizānus sauca arī par mežabrāļiem.
nevardarbīga pretestība	Pilsoniskā nepakļaušanās okupācijas režīmam, nelietojot vardarbīgas cīņas metodes.
disidenti	Cilvēki, kuri neatzina komunistisko ideoloģiju un padomju režīmu, kritizēja to.
oktobrēni	1.-3.klašu skolēni, apvienoti grupās, nosaukti par godu 1917.gada Oktobra apvērsumam. Propogandā viņus dēvēja arī par Ļeņina mazbērniem.
pionieri	Padomju bērnu un pusaudžu organizācija, kas apvienoja skolēnus no 10 līdz 15 gadu vecumam.
komjaunatne	Padomju jaunatnes sabiedriski politiska organizācija, kas darbojās Komunistiskās partijas vadībā, apvienoja jauniešus 14 līdz 28 gadus vecus jauniešus.
inteleģence	Sociāla grupa PSRS, garīgā darba darītāji.
sociālistiskais reālisms	Oficiālā mākslinieciskās daiļrades metode, kurai bija jānodrošina, lai litaretūra un māksla kalpotu sociālisma celtniecības mērķiem.
radošās savienības	Sabiedriskas organizācijas, kas PSRS tika veidotas, lai apvienotu un vieglāk pakļautu režīma kontrolei literatūras un mākslas darbiniekus.
trimda	Brīvprātīga vai piespiedu izceļošana uz citu valsti; kādā valstī dzīvojošs trimdinieku kopums.
diaspora	Kādas tautas, etniskas vai reliģiskas grupas daļa, kas atrodas ārpus zemes, kurā tā cēlusies.
repatriācija	Personas pārcelšanās uz dzīvi savā etniskajā dzimtenē.
PBLA	Pasaules brīvo latviešu apvienība. Dibināta 1955.g.
ALJA	Amerikas latviešu jaunatnes apvienība. Dibināta 1952.g. Ņujorkā. Uztur latvietību ārpus Latvijas.
ELJA	Latviešu trimdas jaunatnes sadarbības organizācija Eiropā, dibināta Annabergā pie Bonnas 15.8.1954.
Perestroika/pārbūve	Perestroika, arī pārbūve un pārkārtošanās, ir apzīmējums ekonomiskajām reformām, kuras 1987.-1991. G.realizēja PSRS vadītājs Mihails Gorbačovs.
glasnost/atklātums	bija viens no perestroikas reformu pamatelementiem. Sabiedrība tika mudināta neklusēt, apspriest problēmas, lai tās risinātu

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

„Helsinki 86”	Helsinki-86 bija Latvijas cilvēktiesību aizstāvības grupa, ko 1986. gada jūnijā Liepājā nodibināja Linards Grantiņš, Raimonds Bitenieks un Mārtiņš Bariss, ar mērķi sekot, kā tiek ievērotas latviešu tautas ekonomiskās, kultūras un indivīda tiesības.
Latvijas Tautas fronte (LTF)	Latvijas Tautas fronte bija sabiedriski politiska kustība un organizācija Latvijas PSR un Latvijā Atmodas laikā no 1988. gada.
VAK	Vides aizsardzības klubs ir vecākā dabas aizsardzības nevalstiskā organizācija Latvijā. VAK 1986. gadā bija daļa no Latvijas nacionālu atmodu veidojošā spēka.
LNNK	Latvijas Nacionālās Neatkarības Kustība bija politiska organizācija Latvijā no 1988.-1997.g. Dibināta 1988. gada jūlijā kā latviešu nacionālistu kustība. Atšķirtībā no Latvijas Tautas Frontes, kas sākotnēji iestājās tikai par Latvijas autonomiju PSRS sastāvā.
„Baltijas ceļš”	Akcija Baltijas valstīs, kas notika 1989. gada 23.aug. plkst. 19.00, kad ~ 2 miljoni cilvēku, sadevušies rokās, vismaz 15 minūtes veidoja apmēram 600 km garu dzīvo ķēdi, kas savienoja Baltijas valstu galvaspilsētas.
Interfronte	LKP inspirēta sabiedriskā organizācija Latvijā (1989-1991), kas cīnījās par PSRS saglabāšanu un pret Latvijas neatkarības atjaunošanu.
OMON	Sevišķas nozīmes milicijas vienības.
pilsonība	Personas tiesiskā piederība noteiktai valstij, tiesiskā saikne starp valsti un personu.
naturalizācija	Pilsonības iegūšana.
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija jeb vienkārši pazīstama kā Apvienotās Nācijas ir starpvaldību organizācija, kuras izvirzītie mērķi ir nodrošināt starptautisko mieru un drošību, veicināt valstu miermīlīgas attiecības, īstenot starptautisko sadarbību, kalpot par nāciju rīcības saskaņošanas centru. Dib.1945.g.24.okt.
ES	ir 28 Eiropas valstu ekonomiska un politiska apvienība. Dibināšana: Parīzes līgums 1952.g.23.jūlijs; Romas līgums 1958.g.1.janvāris un Māstrihtas līgums 1993.g.1.novembris.
NATO	Ziemeļatlantijas Līguma organizācija ir militāra savienība, kas apvieno vairākas Eiropas un Ziemeļamerikas valstis ar mērķi "saglabāt un attīstīt savas aizsardzības spējas gan individuāli, gan kopējiem spēkiem, nodrošinot kopīgas aizsardzības plānošanas pamatu". Izveidota 1949.gadā.
eirozona	Valstis, kurās tiek lietota eur valūta.
Sabiedrības integrācija	Visu valstī dzīvojošo cilvēku iekļaušanās sabiedrībā uz kopīga pamata.
patriotisms	Savas dzimtenes, valsts mīlestība, kā arī darbošanās tās labā, aizstāvēt to kā darbos, tā arī vārdos.
referendums	Tautas nobalsošana.

Pārskats par jēdzieniem 6.-9.klase

Kultūras kanons	Izcilāko un ievērojamāko mākslas darbu un kultūras vērtību kopums.
-----------------	--